

V torek, četrtek in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
bom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . .
za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . .
za četrt leta . . . 2 . . . 60 . . .

Vrednisto in opravičilo
je na stolnem frgu (Dom-
platz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno dvestopu-
vstvo se plačuje
6 kr., če se tiskane 1krat
5 kr., če se tiska 2krat
4 kr., če se tiska 3krat,
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačat-
kolek (stempel) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 78.

V Mariboru 6. julija 1869.

Tečaj II.

Bog je visoko. — ministri so daleč.

„Novice“ 30. junija pišejo: „v kranjskem deželnem odboru se je bral odgovor c. kr. ministerstva pravosodja na pismo, v katerem se je po sklepu kranjskega deželnega zbora ministerstvo prosilo, naj se c. kr. sodniškim uradnim naročim, da rabijo jezik slovenski v pisnih svojih na tanko po po-
stah. — V tem odgovoru od 4. junija pravi minister dr. Herbst, da se niso slišale doslej od nobene strani pritožbe in da se ministerstvu tudi ni nobena sodnja povedala, ki bi zanemarjala slovensko ura-
dovanje; tedaj po takem ne more dvomiti, da ne bi sodnije spol-
novalle svoje dolžnosti, in zato tudi ne more sodnijam prve in višje
stopinje nič na novo ukazovati, a tudi tega ne more zaukazati, da bi pri
končnih obravnavah s zatoženci, ki samo slovenski jezik umejo, zagovornik
zatoženca moral v slovenskem jeziku zagovarjati, in to zato ne, ker po redu
kazenske pravde si sme zatoženec zagovornika izbrati po svoji volji, tedaj
tudi tacega, ki ne zna slovenskega jezika. Da pa ministerstvo, kolikor mo-
goče ustreže željam deželnega zbora, je zaukazalo ob enem, da je zagovornik
zmožen jezika slovenskega toliko, da more zatoženca pri končni obravna-
vi zagovarjati v slovenskem jeziku.“ — Tako odgovarja njegova ekscelencija
pravosodnji minister dr. Herbst, čemur „Novice“ dostavljajo: „deželni od-
bor je sklenil, da dopis g. ministra pride v poročilo prihodnjega deželnega
zbora, ki bo imel po takem priliko preudariti, ali je res tako, da vse
sodnije na Kranjskem s slovenskimi strankami obravnavajo v slovenskem je-
ziku, in da nikjer o tem ni nobene pritožbe?“ — ter pod črto primetajo:
„po takem c. kr. ministerstvo samo želi zvedeti, ali se izpolnjuje postava
po sodnijah: deželni zbor pa bo le tedaj v stanu, kaj gotovega povedati,
ako se mu naznani, da se tu in tam morebiti vendar ne godi tako, kakor
ministerstvo želi. Vederemo.“

V „Novicah“ bi zadnjih pristavkov ne razumeli, ako ne bi čutili,
da so ironični. Pred očmi nam je uglasjeni pisatelj „noviškil“ vrstic, kako
se je po lahko držal na smeh, kader so mu te besede tekle iz peresa.

Njegova ekcelencija pravosodnji minister dr. Herbst piše, (in to na-
šemu deželnemu odboru!) da se do zdaj niso slišale od nobene strani
tožbe. Bog je visoko, ministri so daleč, torej ali res ne slišijo, ker 14 dni
hodó od Ljubljane prebivajo, ali slišati nehte, kar slišijo in vedó Čehi in
Poljaki, celo Prusi in Rusi, kateri so vsi še dalje od nas nego njih dunajske
ekscelencije, ki se delajo, kakor bi še le včeraj zvedele to, o čemer so za-
čeli Slovenci tožiti v prošnjah že pred 20 leti in še zdaj niso prestali; česar
niso prestali zahtevati po deželnih in državnih zborih, novinah itd. Res li
njegova ekscelencija minister Herbst misli, da lažemo, kader na Dunaj po-
šiljamo prošnje z 20.000 podpisi? Res li njegova ekscelencija misli, da naši
poslanci po zboréh kriče samo zato, da bi sebi prikricali slavo in sojemu
narodu mučniško sijajnost? Res li njegova ekscelencija misli, da je slo-
venskemu narodu kri v glavi zavrela, ker se ga zbira po 30.000 pod milim
nebo, da roke vzdigujoč zahteva stvar, katero že ima v polnej oblasti, v
nekrāčenem užitku? Da bi njegova ekscelencija kaj tacega mislila, ne veru-
jemo, ker o ministerskem razumu tako slabo ne sodimo. A če ne govori,

kakor misli, zakaj vendar ne? Odgovor ni uganka, ktera bi potrebovala
Edipa, da jo reši. Vrtimo se vedno v starem kolobaru. Vedno se nam
dajó pravice na papirji; a kader — preponižni — poprosimo, za kar bi nam
bilo svobodno, trdno se pognati, vselej zvemo, koliko je vredna ponižnost,
kjer bi se moralo glasiti možko zahtevanje. Kader koli izpregovorimo, naj
se nam odpre lésa skozi plot, ki nas loči od zagotovljenih pravic, vselej
se nam odgovarja, da je lesa že odprta; a lesa vendar ostaja vedno
zaprta . . .

Dr. Herbst dalje odgovarja, da se ministerstvu ni povedalo nobeno
sodišče, ktero bi zanemarjalo slovensko uradovanje. Ako bi gospod mi-
nister vprašanje bil naopako sasuknil in vkel, naj se mu pové tisto sodišče,
ktero na Slovenskem po polnem ustreza §. 19. osnovnih pravic, potem
bi res bil Slovence stisnil v silno zadrego; kajti do zdaj na vsej slovenski
zemlji morebiti — čemu morebiti? — gotovo ni še niti enega c. kr.
urada, ki bi temu paragrafu ustrezal, kakor bi ustrezati moral, ako bi vlada
res bila trdna, ozbilne volje, nam tudi v roke dati, kar nam kaže od daleč. Kdo
se o tej priliki nehoté ne spominja Lucijanove zabavljice, v kateri neki šal-
jivec na vrhvi z visocega zida molí krasno smokvo, a kader kdo pride in jo
hoče prijeti, naglo jo zopet k višku potegne!

Ni li torej očitno zavijanje, ako njegova ekscelencija govori, ka ne
more dvomiti, da ne bi sodišča izpolnjevala dolžnosti, in da za tega delj
niti ne more sodiščem prve in višje stopinje nič na novo ukazovati? Čemú
torej uhajálne (ausweichend) besede: „ne more dvomiti?“ Zakaj pravosodnji
minister avstrijske države, pod katero spadamo tudi mi, ne izkusi na tanko
zvedeti, kako je stvar, da bi mu potem ne bilo treba „dvomiti,“ kar bi moral
za trdno znati? Bila bi to njegova dolžnost, kajti plačan je, da vlada vsem
pravnim uradom dolitavskih narodov, kateri se denašnji dan že nehte sititi s
praznimi besedami, niso zadovoljni s kamenjem, kader kruha prosijo. Ljub-
ljanskemu „Tagblattu“ je bolje znano nego dr. Herbstu, kako se po Sloven-
skem uraduje, ker je tudi on že resno zahteval, naj vlada gladko pové, ko-
liko misli narodnemu zahtevanju ustreči. Minister Giskra je tudi dalje od
slovenske dežele nego „Tagblatt“, ter ni pravosodnji minister, a vendar vse
to enako dobro vé; kajti zadnjič je nam v Ljubljani odgovoril: „ako hočete
slovenske uradnike, odgojite si jih sami; ako hočete slovenske učilnice, os-
nujte si jih sami, saj tudi tabore snujete.“

A tega ne vé samo „Tagblatt“ in Giskra, nego niti njegovi eksce-
lenciji ministru Herbstu ni novica, da najmanjša slovenska vrsta, ktera se
pošlje iz kacega urada, podaja se nam, kakor drobina milosti. No mi ne-
čemo nobene milosti, ker iščemo pravic, ktere nam zagotavlja ustava, ki
stoji višje nego bodi si kateri koli minister. Ako bi dr. Herbst ozbiljno hotel
ali želel znati, kako se po Slovenskem v resnici uraduje, slišal bi ter po
imenu bi utegnil zvediti uradnike, kateri bi radi po slovenski delali, ako bi
se ne bali, da jih zapišejo v vrsto razžarjencev in postavijo v proskripcijski
imenik izdajalskih panslavistov. A njegova ekscelencija vendar govori, ka
ne more nič na novo ukazovati? Kdaj se je pač že prvič ukazalo, da se
mora uradovati, kakor zahteva §. 19? Kdaj se je izreklo, da kdor tega
neče ali ne more storiti, izgubi službo? Veruje li njegova ekscelencija mo-

Listek.

K. Havliček Borovský.

Zakaj sem državljan?

(Dalje.)

Kdor je v državah, o kakih se tu govori, imel več posla s političnimi
uredniki, najbolje ve, koliko še državljanje razve rednega plačila morajo
prikladati iz svojih žepov, kekar imajo z njimi opravke. V redarsko-svoje-
voljnih državah se običajno ne sme niti muha genoti brez vedenja in dovo-
ljenja urednega, in k tem izdavkom mora se še prištevati velika vsota po-
troškov, zamud, zgub v trgovini itd., ktere državljani trpe bodi si po okor-
nosti urednikov, ali poprek v tem, ka se ne morejo po volji in svobodno
gibati.

Sodništva so navadno tako obširno in cepidlačno urejena, ka držav-
ljani imajoči kako pravdo ne morejo se nikakor ogoti nepotrebnih in čut-
ljivih potroškov pri vsi sodni poštenosti, in v pravdo zapleteni državljan
mora prašati samega sebe: zakaj neki pomagam pri dači tudi na zdržavanje
sodništva, ako mi je treba vsakokrat, kekar je potrebujem, vendar še mnogo
več plačati, nego li je vsa opitna reč vredna? Pomislimo li sodništvo ne v
gradjanskih prepirih nego v razmeri proti hudočelnikom, priznati se mora,
ka je v deželi več osob bavečih se s sojenjem hudočelnikov nego li s hudo-
delstvom, kar gotovo ovaja nenaravno razmerje. Na pol šaljivo a na pol
opravičeno bi se moglo reči, ka bi državljani za legšo ceno izhajali, ako bi
hudočelnikom mesto njihovih dohodkov iz tatvine dobrovoljno odmerili letno
plačilo, ktero ne bi bilo toliko, kakor imamo letne izdavke na zločince pri
sodništvu in v ječah. Tem se hoče povedati, ka bi cele sodne obravnave
mogle biti dosti enostavnejše, in ka je za občinstvo mnogo koristnejše, ako
bi se posamniku včasih krivica zgodila zaradi brzosti in enostavnosti v sod-

ništvu, nego li če se vsem krivcem in nekrivcem stalno krivica dela po dol-
gem, nekončnem in zapletenem ustroji, na kateri se nijen državljan niti ne
more spustiti brez odvetnika.

Oziroma na stavbarski in penezniški ured je omeniti, ka se nahajajo
države, kder zakupniki (primšiči) javnih državnih staveb na milijone oboga-
tejo toliko hitreje, kolikor brže se rušijo njihove stavbe; kder opažujemo,
ka samo za veliki podkup more kdo delo zakupiti vedeno na potroške na-
rodove; kder vidimo, ka se za gladko mazilo železnice in ceste vodijo povse
indi, nego kder bi zahteval splošni pospeh; kder vidimo, ka se vedno se-
veda nepotrebne državne stavbe stavijo in ka ni drugega razloga, nego da
bi nekim ljudem neslo; v deželah, kder vidimo, ka uredniki in prigledniki
na cesarjevinsko mito in dačo včasih desetkrat več potrebujo, nego li do-
naša njihovo plačilo itd.: gorje državljanom v takovih deželah, ker razve
redne plače nosijo vse potroške, kar ti uredniki in zakupniki več zaslužijo
in porabijo. Koliko stojijo nepotrebni in ponavljani razvedí, kaj prigledí!
Koliko trpi obrt pivarski, tvorničarski, trgovski po vednem prigledavanji,
vezanosti in neprimerni dači; pogledjmo še, za koliko država pri samotrži
(kamor ide sol, tobak, strelni prah) še po odbiti dači draže zgotavlja pri-
delke, nego li bi je zdelal vsak drugi obrtnik, in več drugega, ki se ne da
našteti.

Kar se tiče učiteljskega stanu, nakolikor je plačan od države ne
more se reči, ka bi za njega voljo dača znatno narastla, vsaj se vlade, o
kterih tu govorimo, skrbno ogibljo povzdignoti učilnice in poučiti narod.
Nečemo imeti učenih podložnikov, nego pridne, razumi-
bedaste, znana izreka ni jako davno umrvešega cesarja. Čeravno izdavki
tekoči iz dače na poduk niso preveliki, vendar ne smemo misliti, ka že je
tem za državljane vse odbito. Ne bi li živeli v državnem združenji, davali
bi roditelji, hoteči oskrbeti svojo deco dostojno omiko, moževom znanim
po učenosti in modrosti, in pri teh bi se za polovico časa in za polovico
potroškov naučili dvakrat toliko, kar se sedaj nauče, ko je država kakor vse

rebiti sladkim besedam kranjskega c. kr. namestnika Konrada pl. Eybesfelda, kateri je v znanem razglasu govoril: slovenski jezik je v pisalnici uveden, lter uveden ostane? — Prihodnji ljubljanski deželni zbor bode torej imel igračo namestu dela, kader bode pretehtaval, ali je res tako, kakor nam piše pravosodni minister ali ne.

A minister Herbst vendar tudi govori, ka ne dvomi, da ne bi sodišča izpolnjevala dolžnosti. Če je uradnikom slovenski jezik res dolžnost, čemu jim tega pravosodja ministerstvo na vsa usta ne pové? Zakaj se umiče v grmovje praznih besed, kader je treba pokazati dejanje?

Njegova ekscelencija dalje piše, da niti ne more tega ukazati, da pri končnih razpravah tacega Slovenca, kateri zna samo svoj jezik, odvetnik zagovarja v slovenskem jezici. — Zakaj li niti tega ne more? Zato ne, ker potlej bi tudi vsakemu odvetniku trebalo znati slovenščino, brez ktere zdaj še zmirom lahko prebiva, ako je neče rabiti sam od sebe, z milosti do slovenske sitnosti. Zato ne, ker potlej bi počasi vendar slovenski jezik jel vladovati v razne uradove, česar zdanja vlada nikakor pritegniti ne more. Da plašni zatoženec, kader sam zbira odvetnika, vselej bistroumnejšega pravdoslovca, če tudi slovenskega jezika ne zna, rajši vzame od menj bistroumneega Slovenca, to je izvéstno; ali mi opominjamo, kakšen hvalí hvaló bi se razlegal po vseh novinah od Rena do Laba, ako bi se nemški kmet privčlil v tak precep, da bi mu bilo izbirati med nemškimi in francoskimi, vlaškimí, angličanskimi odvetniki! Napósled je njegova ekscelencija vendar tudi nekoliko milostiva, ker milost velikim gospodom tako lepo pristóji. Torej milost, zopet sama narodov nedostojna milost. Slovenci bodemo od samih vladnih milosti še tako debeli, da od gladi umrjemo. Komu tukaj na misel ne hodi Ezopov bolnik, kateri je zdravniku vedno tožil, kako mu je, a zdravnik mu vedno odgovarjal: to je dobro, dokler siromak ni vzdihnil: od same dobrote grem pod zemljo? — In koliko je te milosti? Toliko, kolikor je mogoče! A pojem o mogočosti je zopet tako raztézen, da se nekteremu zdi mogoče goro prestaviti, ko drugi trdi, ka mu niti velicega kamena vzdigniti ni mogoče. In kakšna je ta blagodušna milost? Pogledimo jo. Ministerstvo ukazuje, naj kranjska sodišča, kader služabno izbirajo odvčtnika, gledajo da je slovenskega jezika zmožen toliko, da more pri končni razpravi zatoženca slovenski braniti. — To je pisan nístrec, ob kraji votel na sredi ga nič ni. Kako bodo stari in mladi kranjski dohtarji z ubogo slovenščino „okoli hodili“, kader bodo svoje „fritajdigunge naprej nesli“, to je znano vsacemu, kdor vé, koliko si „am vzamejo“, da bi se navadili tisto „špraho“, ktere so se od kuharice učili, kader so hodili še v „untere abtajlung“. — Ne! To je sramota, kateri izrekamo resen vpor (protest)! Mi zahtevamo najprvo slovenskih učilnic, v kterih se bodoči uradnik tako izučí svojega jezika, da bode pisal in govoril v čisti, a vendar slovenskemu narodu razumni besedi, torej niti v ljubljanski mešanici, niti v skrotóvičenih stavkih, zapletenih po kurjih črevih nemškega uradnega jezika. Takih zavozlanih stavkóv narod res ne umeje, ker jih ne umeje niti učeni jezikoslovec, ako v roko ne prime nemškegega izvirnega spisa, iz kterega so preloženi. A če narod potlej toži: tega ne umejemo! — naglo se nam zavpije od leve in desne platí: vidite v slovenščini se ne more tako uradovati, da bi narod razumel, ker zdaj pišete jezik, kakoršnega prosti človek ne govori! Mi to neresnico odločno zavračamo, kajti o taki stvari, o kateri ima ljudstvo pojem (begriff), more se mu pisati čisto slovenski, ter ob enem vendar tako, da mu je vse jasno. Kjer ni pojma, tam res niti razuma ni; a to je enako pri vseh narodih. — More se torej, ali znati se mora!

Slovenci poleg vsega tega vendar ne obupamo, če tudi, kader dr. Herbst že ne bode ministróval, nam še 20 pravosodnih ministrov za njim po redu odgovori, kakor je on odgovoril. Potrpeti hočemo do iskrajnje sile in vedno zahtevati pravice ter milost zamétati!

drugo tudi poduk vzela v samoprodajo, in skoz 18 let, namreč od 6.—24. leta, nehava mladezen moriti in trapati zvečine nepotrebnimi znanostmi, kterih navadni razumnik nikdar več ne rabi v celem svojem kratkem življenji, ter zročuje vodstvo največkrat ljudem, kterim nikakor ni za širjenje znanosti in oblaženje naroda, *) nego posebno za svoje oskrbenje, in kteri se običajno poslavljajo le robsko udanostjo k velikašem, nikar ljubeznijo k vedam. Ako pomislimo, ka roditelji morajo na tisoče izvrči na svojega sina, dokler ne presedi vseh 16 učilnic, in v kako nenaraven razmerji stoje nabrane v državnih učilnicah znanosti proti potrošenim novcem. Naučitelje čiplo plačeni od države dobivali so prece teh novcev v svoj žep, toda ne zato, da bi se sinko več naučil, nego da bi se zahodil boljših redov; vzpet krivnja države, ktera gleda le na spričevala a ne na znanje. Lagodna država daja navlaš učiteljem in naučiteljem v razmeri proti drugim urednikom malo plačo, da bi sposobnejši mladenci rajši se obračali k drugim zahvalnejšim stanom in poslovom nego li k učiteljstvu, in da se po takem ne bi mogla jako zmagati omika in prosveta v narodu, kateri ste najmočnejše sredstvo proti vladni svojevolji. Ako toraj roditelji opažujo skrb in marljivost na učitelji in pospeh svojih otrok, zelo dobro delo delajo povračajoči nagradoj njihov trud; tem si nalagajo dobrovoljno dačo, ktera jim in otrokom prihrani v svoji dobi desetkrat toliko drugih nepotrebnih davkov, in najjedrneje se ovrže tako grajavni kan samovoljnega vladarjenja.

Največe potroške in kvar dela državljanom poslovanje z novici in državnimi dolgovi . . .

Pisma slovenski mladini.

III.

V prvem in drugem pismu sem svoja načela o telesnem okrepčanju slovenske mladine napisal ter s politiskega stališča nekoliko potov pokazal, po kterih se do telesne jakosti prihaja. V nasledujočem tretjem pismu hočem nekoliko glavnih nauk ov naštetí, v kterih se naj vsaki naših mladenčev po vsej svoji mogočnosti izurja.

Ti nauki izvirajo iz namena, kterega imajo mladenči enkrat dose-gati. Konečnega namena človeštvu res da iz svojega razuma ne vemo; v tem smo prisiljeni k veri pribežati in v združenji s stvarnikom sveta svoj zadnji konec iskati. To pa za gotovo vemo, da brez človeškega družbenja, brez državne ali narodne edinosti nijeden človek ne more kakega razuma-nega namena v življenji doseči. Zató smo tako od notranjega svojega nago-na kakor tudi od obstojateljstev (okolščin) prisiljeni, za celoto državno ali konečno narodovo po vsej svoji moči skrbeti; kajti zunaj tega kroga človek ne more sam zá-se ničesar znamenitega doseči. Aristoteljeva „politiška žival“, ktera je po njegovem mnenji človek, je živa resnica, ktero je skoz petnajst stoletij za njim svet do očividnosti utrdil in dokazal. In ne učili-ravno nas Slovence zgodovina, da mi razcepljeni kakor smo zdaj in brez pomoči drugih sorodnih bratov v Avstriji živeči ne moremo ničesar visokega doseči, in da sredi magjarskih, italjanskih in nemških navalov nezdrženi in brez pomoči drugih Avstrijanov niti kakor narod živeti ne moremo?

Na svoj narod smo privezani, ali hočemo ali nečemo; osodo našega naroda je naša osoda; v njegovi sreči se grejemo vsi, v njegovi nesreči tr-pimo vsi; sramota celega naroda tudi nas, ude naroda, zadeva, in temu gorjé nikdo uiti ne more. Zato je modro in koristno, za svoj narod delati, ga podučevati, stanje mu olajšavati, k viši stopnji blagostanja mu pomagati, ker se tako tudi za prid posameznikov skrbi. To je ona zadača, ona skrb za celoto, ktero celi svet slavi kakor patriotizem — to je žrtvovanje sebe in vsega občni koristnosti. Človek, ki patriotizma nima, je suha veja na drevesu naroda in sovražnik onega občestva, v kterem živi, in po pravici ga je svet krstil z imenom izdajalca, kar je najhujša pregreha vseh človeških pregreh.

Kakó bi se slovenska mladina patriotizmu, najgorkejšemu čuvstvu srcá mogla utegniti? Le grdo nasprotništvo jej more to v greh očitati; le ona puhla vzreja, ktera človeka samo v jarem vsakdanjega, krušnega posla sili: o državí pa in o narodu mu niti misliti ne dopušča, ter z zdravimi udi in z zdravim srcem obdarjenega mladenča pripravlja ob to, kar mu ima največi pogum in pravo srčnost volje dati, ob patriotizem. Ona puhla vzreja, ktera za edini borni kruh odgaja, krepost idej in ozir na celoto narodno, ozir na vesoljnost človeštva pa mladini zapira, ter ga že v mladosti s suženjskimi uzori napaja, imenuje se sama z nekakim ponosom nemško vzrejo, ali eden izmed najimenitnejših osnovateljev novejše nemške pedagogike, filozof Herbert, jo sam zametuje, od učitelja pred vsem tirjaje, naj ta v učenici nikdar „prihodnjega moža“ ne prezre; ter je nasprotna vsem vzpitatelnim idejam nemških pesniških herojev: Šilerja in Goethe-ja, ktera v človeku iščeta člena velikega človeštva, a ne ponižnega uradničeka, ki mora vsaki dan za svoj krvavo zasluženi kruhek trepetati. Pedagogi one puhle vrste pojdite se ali zdrave pedagogike učiti ali pa kopita poberite. Vaše odganjanje je pačenje zdravega človeštva, shujševanje naše vrle mladine! —

Patriotizem državni, patriotizem narodni mora tédaj, to je nesomnéno, našo mladino, kakor mladino vsakega drugega naroda, spodbujati, da se za vsestransko obrazovanje duha pobrine. Pred vsem drugim mora ona svet spoznavati, t. j. prirodu, njene zakone in pa najimenitnejšo njeno stvar človeka. O tem podučuje fizika in povestnica s svojimi pomagalkami geografijo in statistiko. Posebno imenitno za one naše mladenče, ki se na

Redne dače, namreč posrednje in neposrednje rastejo v takih državah v neobičajni naglosti, a druge pripadne obsežajo še večó težó. Pri tem se navadno izgovarja, ka so v svobodnih državah, kakor p. na Angleškem dače mnogo večé in vendar, bodi si istina, ne smemo zabiti, ka ravnokar naštetí izdavki, ktera dela samovoljna vlada državljanom, mnogoterno prese-zajo vsekolike tudi največe dače na Angleškem, pokihdob razve rednih potroškov angleški državljanje nimajo nijenih drugih. Sicer tudi nikdor ne misli, ka je za nas Angleško že popoln izvrnik državnega ustrojstva, ker razve trdnega nerazrušilnega prava ne morejo se ostale naredbe državne drugim narodom prevabilno priporočati na posnem. Znamo sicer še druge svobodne države, v kterih se tudi plačujo menjše dače nego li v absolutnih, *) in vendar državljanov ne tlačijo nijena druga bremena in izdavki državi za ljubo.

Pomislivši vse te nezmerne izdavke, ktere svojevoljne vlade delajo državljanom, in raztoživši se o njih, raztožimo se še mnogo huje, ako pre-mozgamo, kaj ti državljani dobrega uživajo za vse te izdavke, bremena in potroške.

Niti jedna ustanova urejena od samovoljne vlade ni po pravem zato, za kar se razglasuje jeni namen, in skoro vsaka deluje ravno nasprotno. Pomislimo kterokoli. Kteri državljan bi mogel reči o vojski odločeni za varnost občinstvu, za zdrževanje miru in reda, ka mu je pomogla na brambo osobne varnosti ali imetka? Mnogo več se sliši v takše vrste državah o tem, ka je vojaštvo mestoma napravljalo nered, svaje in razpre, samo preganjalo mirne državljane in jim kvar delalo na imetku. Isto nahajamo pri drugih uredbah samovoljnih držav. Vsakternik p. ve, ka bi zveden posamnik in čemu državljan boljše zdržaval javne stavbe v redu ter z večim pospehom upravljal in urejeval, nego li celi kup drago plačenih urednikov! Vsakternik ve, ka se človek na leto trikrat več nauči pri odličnem zasobnem učitelji,

*) Kako bode postavimo pri nas na Slovenskem trdi Nemec, kakih imamo obilno po gimnazijah in realkah, ki ne znajoči niti nas niti našega jezika oboje črtijo in se posmehuje vsemu, kar je naše; tem je le zato, da si trebuje polne ne rogačicami kakor zapravljeni sin zakurjavši očinski imetek, nego mastnimi pečenkami in rumenim slovenskim vinom; doma niso jih mogli rabiti, zato so morali po svetu s trebu-hom za kruhom. — najbolje nas peče, ka je ravno mi moramo rediti kakor slavíš kukavico.

*) K absolutim, t. j. samovoljnim državam ne štejemo samo teh, ktere javno nosijo to imé, nego i take, kder se pod rahlo ojejo ustavnosti skriva črno samovoljstvo

vseučiliščih uče, pa je narodno gospodarstvo, do sedaj mnogo zanemarjen nauk, ki pa je nezmerno važen pri političnem delovanju. Vsaki dijak, ne samo jurist, se ga naj temeljito uči, ker mu boče v življenji in pri obrazovanji prostega naroda posebno služilo. Ravno s pomočjo te znanosti se dá za narodovo blagostanje neizmerno veliko storiti, kajti čas že močno na dveri naših rodoljubov trka, ter nam odločno svetuje, tudi telesnim, materialnim potrebam prostega naroda priskočiti. Ravno tako gorko priporočam naši mladini vsaj površnega znanja zemljedelstva, da se enkrat obilni zakladi, ki so v naših blaženih tleh slovenskih zakriti, z vedno večim uspehom vzdigati začnejo.

Pri vsem tem pa je naši mladini treba popolnega znanja svojega domačega jezika slovenskega, kakor najspretnejšega orodja k njih delovanju in zaradi boljšega njegovega poznavanja tudi učenja ruskega, kakor najmnogejšega in obilnejšega slovenskega jezika.

Z učenjem mnogih jezikov se truditi, bi naši mladini odločno odsvetoval, ker učenje jezikov premnogo časa potrebuje in drugim potrebnejšim naukom preveč časa jemlje. Nemškega in italjanskega jezika se itak naša mladina po šolah uči; samo bi opomenil, da se teh jezikov naj temeljito uči in v njih tudi dobro govoriti vadi, ker je to za našo politiko jako potrebno znanje.

Toliko o glavnih naukih, kterim se naj naša mladina z vso dušo posveti.

Dopisi.

Iz Trebanjskega okraja 2. julija. [Izv. dop.] (Govor g. dr. V. Zarnika pred volitvijo 24. maja l. l.) Znano je, da ima g. dr. V. Zarnik mnogo zaslug gledé taborovanja na Slovenskem in da je s svojimi taborskimi govori mnogo pripomogel k izbujanju našega naroda. Zarad tega vlada posebno z milim in očetovskim očesom nanj pazi. Tako je na priliko imel na Sevniskem taboru g. vladni komisar posebni nalog: prav pozorno spremljati g. dr. Zarnikov govor in ga precej zgrabiti, ako bi le majčkeno vzroka za to bilo. Ali g. dr. Zarnik je govoril izvrstno in ob enem tudi vsako državno odvetništvo od sebe odbijajoče, da se je na koncu tabora g. vladni komisar sam izrazil: „er findet nicht ein i-tipfelchen an seiner rede auszusetzen“. Imevši Sevnisko očetovsko vladino skrb pred očmi se je dr. Zarnik tudi pri nas v Trebnjem tako obnašal, da ne bi mogel po pravu in pravici tudi najhujši nemškutarski državni odvetnik kaj za znane kazenske §§. šegeltjivega v njegovem govoru najti. — Ali to policijsko umetnost so skušali in jo skušajo zdaj naši nemškutarji, na čelu sodnik g. Podboj na dan spraviti. Nemškutarji v obče so dobro vedeli, da ne bodo zmagali, zatorej tudi niso nobenega javnega kandidata postavili, ali da bo g. dr. Zarnik skoraj soglasno voljen, tega si niso v sanjah mislili in to jih ravno strašno peče. Ako ne bi bil g. dr. Zarnik v Trebnjem govoril, gotovo bi bil dobil g. dr. Suppan kakih 20—30 glasov iz Mokronoškega in Boštanskega okraja; toda govor je odločil in presuknil k mečke volilce tako, da so potem dr. Zarnika soglasno volili. To je pa neizmerno nemškutarje razkačilo in govorili so že prvi teden po volitvi, da bodo g. dr. Z. zavoljo njegovega govora tožili, pisarili so tudi svoje lamentacije v „Tagbl.“, v katerem je Dežman po svoji stari policijski navadi z lokalnimi noticami kakor z gnojnimi vilami državno odvetništvo v rebra dregal, da naj bi vendar kaj zoper dr. Z. storilo, ker sicer bo na zadnje rez v zbor prišel in to bi bil za nje jako neprijeten dogodek, ker jim največ do tega stoji, da bi na vsaki mogoči način gosp. dr. Z. mandat izgubil. Pa vse dreganje in duksanje v rebra policije in državnega odvetništva ni nič pomagalo in stvar je čisto zaspala. Ali zdaj ko imamo narodnjaki na Kranjskem faktično izjemno stanje, ko so denunciacije nemškutarski vsakdanji kruh, po-

nego li v državni učilnici! Vsakternik ve, ka politiški uredi, izlasti ne zna-joči jezika niti narodu, čisto več zmot vzrokujo, nego li pospeha v svojih okrajih, ka bi državljani stokrat leže bivali brez politiških uredov, nego li uredi brez državljanov; uredniki v pravem pomenu so le službeniki državljanom, kteri je plačujo iz svojih žuljev kakor gospodar plačuje družinče; kdo bi se pri takih okolnostih drznol trditi, ka se gospodar platnik naj ravna po družinčetovi volji in jeziku? Kdor ima oči na gledanje, gleda, a ušesa na poslušanje, poslušaj! Sicer se ne more pri takših državah ognoti poravnjanja z bivšimi gospodskami, in kakor ničse ne bode nekal, ka bi se bivši podložniki boljše bili imeli brez svojih gospodsk, nego li gospodske brez podložnikov, tako je samovoljni vladi bolje treba svojih podložnih državljanov, nego li državljani potrebujo takšo vlado.

Pri vsem tem tožnem razmišljanju si nijen bivalec podobnih držav ne more postaviti inaci prašanja: Zakaj sem državljan? nego li z najtrpšim čutjem. Povsod se kaže, ka mu državni ustroj ni na korist, nego le na kvar in ka bi samo te mogel imeti dobiček iz državne zveze, ako bi se odločil z volkovi tuliti ter na stroške drugih tlačencev iskati svoj hasek. Take okolnosti naposled silijo državljana na on nenaravni čut, kteri zpoznavá državo za svojega sovražnika in kvarnika in je sevsema protiven čutu svobodnega državljana, ki mora čutiti ljubezen in zahvalnost do svoje države, ker se v nji čuti srečen in zadovoljen, ker vidi, ka so državne naprave njemu na korist, ne pa on na korist državi.

In zato je tudi ničemurnost pričakavati od državljanov samovoljne države neko državljansko misel, neko iskreno udanost in ljubezen k državi, neko državljubje.

Le ustavna, svobodna, pravna in vsem državljanom enako pravična država sme gojiti zanesljivo upazena na častno bodočnost.

prijel je spet stvari naš kapo — nemškutar sodnik g. Podboj in je 30. junija in 1. julija že nekaj nemškutarskih svedokov zarad dr. Zarnikovega govora zaslial. Sam Bog vedi, pod kteri § ga mislijo možje vtakniti. Ali je dobil g. Podboj od nemškutarskega generalnega staba ali celo od vlade iz Ljubljane viši nalog, tega ne vemo, ali da mora nekaj tacega biti, mislimo si. — Da pa veste, kako „strašno nevaren“ je bil govor g. dr. Zarnika, podam vam ga tu od besede: *)

Gospoda moja, važno imenitno nalogo imate denes dovršiti, která mora biti vsakemu državljanu najsvetejša, voliti si morate poslanca, moža, kteri bo v javnem življenji vaše najvažnejše želje zastopal, kteri bo moral, po domače rekoč, za vas govoriti. Kakor veste, kteri slovenske časnike berete, priporočila me je vam ljublj. Slovenija, na čelu g. dr. Bleiweis, da bi me za svojega poslanca izvolili. — Prišel sem torej denes med vas, ker me z večine osebno ne poznate, da se vam pokažem, da me spoznate, da Vam natanko razložim svoje mnenje in mišljenje, da se do dobrega pogovorimo, da ne bote kakor naš pregovor pravi — mačka v žaklji ali v vreči kupili! (dobro! dobro! poslušajmo!) — Najpoprej vam povem, da se Vam čisto nič ne ponujam in ne silim; da imam željo Vaš poslanec postati, vodi me le čisto rodoljubje, želja, da bi v sedanjem času svoji oži domovini, kranjski, morebiti kaj koristiti mogel. Ako bi me taka pohlepnost za poslanstvom gnala, bili bi me že morebiti poprej kjegod izvolili, skoraj gotovo pa zadnjič v Celji, ako bi se jim bil ponudil in bi si bil za kolikor toliko potrudil (dobro, dobro!)

Ako zdaj preidem na poslanstvo samo in ako vprašam, kakšne lastnosti mora poslanec imeti, da vsem zahtevam odgovarja, lahko na kratko odgovorim: mora biti 1) neodvisen, 2) izobražen in 3) dober govornik. Neodvisnost, to je prva in najpotrebnejše lastnost vsakega poslanca, da se nikogar in ničesa nima bati, zatoraj sem jaz zmerom odločno proti temu, da bi se državni uradniki v deželne zборе volili. Ne da bi jaz osebo kak žolč proti njim kuhal, nahajajo se med njimi jako pošteni, izsrstni, učeni in domoljubni možaki. Ali kaj se hoče, ker so za to na svoje mesto postavljeni, da voljo dotične vlade spolnujejo, in ta odvisnost jih spremljuje tudi v zbor. Tudi moram odkritosrečno reči, da bi bila slaba tista vlada, která ne bi na to gledala, da njeni uradniki povsod njene želje spolnujejo. Vidite, te odvisnosti pa ravno pri meni ni, nikdar nisem želel v državno službo stopiti in trdno sem prepričan, da me tudi zaneprej ne bodo nikdar take želje obhajale! (pravo pravo!) Da mora biti poslanec izobražen, mi ni treba dokazovati, da mu je dar zgovornosti tako potreben, kakor duhovnu znati mašo brati, kmetu orati, kositi in mlatiti, kovaču kovati znati mislim, razumeva se že samo ob sebi. — Ako imam jaz kaj teh lastnostih v sebi, odločili bote čez pol ure pri volitvi s svojimi glasovi. — Ako si na dalje ogledamo dolžnosti poslančeve, ktere ga vežejo, moram reči, da se delijo v 2 vrsti: 1) najpram celemu narodu in 2) napram volilcem dotičnih okrajev, kteri ga v zbor pošljejo. — Kar se tiče slovenskega poslanca dolžnosti napram slovenskemu narodu, moram naravnost izreči, da mu je prva dolžnost in prva naloga potezati se za zedinjeno Slovenijo, to je: da se mi Kranjci, Štajerci, Korošci in Primorci v eno administrativno telo, po domače rečeno, v eno deželo združimo. (Živio!) Že čez leto dni se je mnogo o tem pisalo in govorilo, posebno na taborih, tako da stvar tisti izmed vas, kteri naše časnike berete, že dobro poznate in veste, kako bi tako zedinjenje neizrekljivo našemu narodu koristilo. (Dalje prih.)

Iz Novega mesta, 3. julija. [Izv. dop.] Pasji dnevi so tú. Vreme nori, psi popadajo, mačke mijavkajo, ribe iz vode skačejo, gadje pikajo, Poljaki so bajé potolaženi, Čehi sedanji vladi ne zaupajo, po časopisih se piše, kako se bo Chevalier po zraku pripeljal iz Amerike v Evropo, naši nemškutarji so pa — stékli.

Kar se je prigodila zadnja veselica — proslavljenje nemškutarske kulture — na Jančjem in v Velčem, od tega časa beró po našem mestu nemškutarji prav pridno „Tagblatt.“ Pa ravno to jih je privabilo v nesrečo — nastali ste med njimi dve stranki. Prva, trdovratna na deset postav, trdi da je „Tagblatt“ vir vse resnice, pisan po Thusneldinem navdihnenji Dežmana, da se mu torej mora bolj verjeti, nego samemu sv. pismu stare in nove zaveze. Druga nekoliko mirnejša in pametnejša stranka pa tudi že dvomi nad resnico in poštenjem „Tagblatt“-ovim in zavoljo tega nastanejo včas med njimi strogi sporeki, da neki gospod mirni stranki reče: „Packen sie sich, verfluchte regnaten?“ — Ker je „Tagblatt“ pisal, da so tabori nalezljiva bolezen, ki se prime vseh njenih obiskovalcev, bolezen namreč, da potem ne morejo trpeti nič nemškutarskega med seboj, misliti si morete, kako so sprejeli v „Slov. Narodu“ nedavno dopis iz Novega mesta, v katerem dopisnik pozivlja dolenske domoljube, naj napravijo tabor in sicer, ako je mogoče, na novomeškem trgu. O Bože moj! To Vam je bilo upitja in psovalk za Slovence! Neki gospod je izustil v svojem svetem srdú, da bi bilo najbolje vse te cigane postreliti.

To vse jim pa še ni bilo dosti. Tudi nad „Slov. Narodom“ se je naša inteligencija znosila in — uganite kako? List, v katerem je bil dopis, so pred kavarno sežgali in gledali, kako plamen nesramne misli na papirji požira. Nisem se mogel slišavši to novico dosti načuditi takej naivnosti, da so nemškutarji mislili z enim listom vse „nesramne“ namene Slovencev pokončati.

Tudi hočejo naši nemškutarji posnemati svoje vodnike v Ljubljani. Čujte in strmite! Kakor je sploh navada po celem Slovenskem, da postavjajo kresni večer mlaje, t. j. visoke lepo okinčane smreke, tako so hotli tudi novomeški fantje, kakor še vsako leto, tudi letos postaviti mlaj s slovensko zastavo na vrhu. Nemškutarji so jim ponujali 10 gojdnarjev, naj postavijo tudi en mlaj z nemškimi barvami. Ker pa tega niso storiti hoteli, prepovedali so jim postaviti slovenski mlaj. Namesto tega pa vtaknejo na očitnem

*) Tudi mi smo že govor 26. maja v rokah imeli, pa Janjsko-Velške dogodbe so takrat tako vso pozornost na se vlekale, da smo ta govor v nemar pustili. Zdaj ga prijeviti, mislimo, bilo bi že „post festum“.

trgu 3—4 črevlje visok borovček v zemljo, na katerem so bile privezane tri majhne papirnate zastavice s slovenskimi barvami. Pa ni dolgo stalo to drevesce, kmalu ga je zadela britka osoda. Uradnik namreč pride z dvema žandarjema in trem policajem, ukaže pri borovčku stoječega 10letnega dečka prijeti ter ga vpraša zakaj to drevesce stoji. Fantič, ki ni mlaja niti postavljati niti zastavic zanj delal, ni vedel gospodu nič odgovoriti. Zato mu da berič gorko zausnico in ga spusti. Borovček pa je zapovedal okrajni glavar zruvat in vreči v ogenj z zastavicami vred, da zgoré slovanske barve.

Iz Goriške okolice, 1. julija [Izv. dop.] (Tudi pri nas je kakor na Kranjskem slovenski jezik v šole vpeljan!) Vaš od vsacega za pravo narodno omiko in blagor vnetega rodoljuba velečenjeni list bi se smel s polnim pravom imenovati „pritožbeni list“ ali „pritožbena knjiga“, kajti v resnici prinaša le spise vnebovpijočih dejanskih krivic, ki se kljub vsej na papirju zagotovljeni enakopravnosti vsak dan po vseh predehli slovenskih pokrajini, našemu pod tujčevu peto zdihujočemu narodu godijo. To britko osodo živo čutijo tudi primorski Slovenci, zlasti mi v goriški okolici bivajoči. Psujejo nas Nemci in Lahji, da smo neomikana druhal, in vender nam le kot v večih jezikih omikanim, zraven nemškega v toškanskem jeziku dopisujejo, čeravno je ubogo malo Slovencev v goriški okolici, ki bi zraven nemškega še tudi „nebeško-sladkemu toškanskemu jeziku“ kos bili. Nam Slovincem v okolici dopisujejo in pošiljajo goriške uradnije laške „editte sentenze, avise, licitazione“ itd., in to vse, ker je slovenski jezik v urade že davno in postavno vpeljan!! Slovenskemu kmetu pravim, kteremu gre večkrat, če ne ravno za življenje, vendar za čast in premoženje, se še zmerom „alla 1788“ v sladkem toškanskem jeziku dopisuje. — Slovenski narodni župani! Zakaj se tej zlorabi in zaničevanju enakopravnosti bolj krepko bran ne postavite? Mi Slovenci, omikani in neomikani kmetje, tirjamo postavno slovensko uradovanje in za ta namen tudi slovenske šole; zakaj nek pa plačujemo davke in dajemo svoje čvrste sinove v vojake, kot drugi narodi? Če nismo še vsi v svojem jeziku zaradi pomanjkanja narodnih viših šol dovolj omikani, kako se hoče od nas kmetov, ki se nismo v nobenem tujem jeziku šolali, tirjati, da bi bolj v tujih, kot v materinem jeziku izobraženi bili? In ker je bolj kot gotovo, da so uradniki zaradi ljudstva, ne pa ljudstvo zaradi uradnikov, in da se ne more cel narod zaradi nekterih našega jezika neznaajočih uradnikov v tujščini izobraziti, zakaj pa nam zapirate pot do narodne omike? Ste li vi Nemci in Lahji neki precej iz svoje zibelke učenji in omikani skočili? Niste se li svojega jezika, da ga zdaj umete in pišete, še le v svojih šolah učiti morali? Niste li cela stoletja svoj jezik z vsakterimi sredstvi pilili, da ste ga na sedanjo kulturno stopnjo dovedli? Od nas Slovencev se pa tako rekoč tirja, da bi iz zibelke in brez učenja svojega jezika naravnost učenji skočili, sicer nismo niti mi, niti naš jezik za omiko sposobni! Zakaj nam ni naša (za zdaj le na papirju) enakopravna vlada na pohlevno prošnjo deželnega zbora, kteri zastopa mnenje slovenskih prebivalcev, narodnih šol vsaj za nižjo gimnazijo dovolila? Res mora človek obupati, da je sedajnjemu „Bürgerministerium“ vresničenje enakopravnosti resno pri srcu. Je li po tem takem čudo, ako zavedeni Slovinci še to malo upanja, ki so ga imeli do sedaj do bečke vlade, scasoma zgubijo? Jaz in vsak človek mora prepričan biti, da naši narodni poslanci vedó bolj razmere in potrebe našega naroda, kot pa za nas Slovence toliko skrbni(?) očetje dunajske vlade. Pošiljajo se nam kot pred 1860 l. večidel le našega jezika nezmožni uradniki in profesorji, ki vrh tega še naš jezik in narod mrzijo, in ki na vprašanje vlade poročajo, da je nemogoče v negotini (nichtsprechreif) slovensčini se omikati in uradovati, t. j. oni sodijo tobožno negodnost našega jezika, kakor bi sodil, ako bi mogel, slepec o barvah! Še drobtine nam ne privošči, pot do omike pa zapirajo, ter tako nas z logičnim sklepom za neomikance in surove psujejo! Ubi pamet? Bog zna, kako dolgo bo „slovenska para žejna, lačna in tepena v mlaki še stati morala?“

De bode goriška gimnazija svojega vodja Holcingerja zgubila, to menda ne bo nobena posebna zguba za njo, čeravno ga treba kot nemškega strokovnjaka v jezikoslovji pripoznati. Slovenski dijaki ne bodo zaradi vse te njegove nemško-kulturne učenosti mnogo solz za njim pretakali, in to vé tudi sam ta gospod, kajti že lansko leto se je eden (pred osmošolci) izrazil, da bodo oni veseli, kader bode moral enkrat Gorico — skrajno mejo južne Nemčije in njene kulture — za vselej zapustiti. Nagovarjal je neki tudi večkrat dijake, da naj se nikar ne navdušujejo za slovensčino rekoč: „Was wollet ihr 200.000 Slovenen machen, ihr könnt ohne deutsche kultur und bildung kaum bettelnd in der welt herumgehen“ in več enakega. Pa to jest factum, da le Nemci in drugi tujci okoli nas beračijo, ker nimajo v svojem nebeškem „rajhu“ dovolj kruha, sicer bi ga menda pri nas ne iskali in ne glodali. —

To je tedaj menda prvi vzrok, da nam vlada ne dovoli narodnih šol in uradov, ker bi tako mnogo njenih ljubljencev dober slovenski kruh zgubilo, kakor se je zgodilo 1860. l. na ogerskem in hrvaškem; in potem, kako bi zamogla vlada toliko svojih dobrih otrok z nemškim kruhom „in disponibilität“ pitati in opitati, ker še tako gre ali mora iti vsako leto toliko 1000 Nemcev „via Bremen, Hamburg of America?“ Zavoljo tega imajo ti tujci v pravem pomenu mačuhno ljubezen do nas in ker živijo od slovenskih žuljev, so podobni nehvaležnim otrokom, koje dobri starši hranijo, otroci pa jih zaničujejo. — Ravno tako mrzijo drugi nam tuji učitelji slovensčino na goriški gimnaziji, ker se je ne učijo. Dijaki sami bi naj bolj vedeli marsikaj žalostno zanimivega povedati. Eden teh, ki niso odveč slovensčini prijazni, je iz tiste dežele doma, ktero neki ljubljansk ljubeznjiv profesor prav prozaično „Schweineland“ imenuje; ta je nek vprašal dijake, kterih se je tudi mnogo briskega tabora vdeležilo, jeli so jim zastoj duli na taboru jesti in piti? Prav Epikurovo vprašanje je to, ne, dragi bralec? In več kaj takega bi vam vedeli pohlevni slovenski dijaki povedati od svojih učiteljev, ki se včasih v tem oziru malo spoštljivo in razžaljivo proti slo-

venski mladeži védejo, in ktero bi imeli po človekoljubnem načelu izobraževati, mesto jim mlačnost ali celo sovraštvo do svoje narodnosti vcepiti. Pri vsem tem so pa naši vrli dijaki nade boljše bodočnosti za slovenski narod, ker se marljivo slovensčino učijo, čeravno jim je za to le pičlo ur odločenih in čeravno se v slovensčini, razen verskega nauka na nižji gimnaziji, noben drug učni predmet ne razlaga, in se po zadnjem ministerjalnem odloku tudi v prihodnje ne bodo; kajti zaradi negodnosti (!) slovenskega jezika bi čer in kultura neki veliko škode trpela! Tako je le! Slava pa naši vrli dijaki mladini!

Politični razgled.

Vedno se množe znamenja oznanjujoča, da se z danjega ministertva dnevi bližajo h koncu. Ne le slovanskim temuč tudi čisto nemškim časopisom se vidi, da ni vere v obstanek zdanjih razmer. „Morgenpost“ že na drobno pripoveduje, za kaj in kedaj se bode ministerstvo odpravilo, namreč po dokončanem zborovanji delegacij. Bajè da je tudi Andraš zadovoljen s tem, kar meni Beust storiti. Vladni časopisi pak se polne zaupanja kažejo, a izdajajo ravno s tem, da si bolj nego kedaj trudijo dokazati dobičke ki bi bili Avstriji izvirali iz ustave. — Da je padeč ministertva takoj po delegacijah gotov, trdi tudi glasilo ogerske leveice „N. fr. Lloyd“ in celo nekteri vladni listi („Bohemia“) priznavajo, da je ustavoverna stranka zdaj pred — Kraljevim Gradcem.

Ker bodo na Českem kmalu nove volitve, poklical je c. kr. namestnik Koller k sebi v Prago vse c. kr. okrajne glavarje, da bi jih na tihem, ustno podučil, kako se imajo vesti, da zmaga vlada.

Srbska skupščina se je z vlado zedinila, da bode prihodno narodna in postavodajalna skupščina sestavljena iz 120 poslancev. In sicer voli jih narod 190, knez pa jih naimenuje 30. Osnova za ustavo ima 180 paragrafov.

V Črni gori močna stranka priganja, ne čakati da se Turki, ki v Klobuku in Nikšići strelivo in živež zbirajo in Černogorcem luke v Špici nehote dati, še le prav oboreže, temuč takaj udariti. Nepokojno je, kakor iz Carigrada pišejo tudi v azijskih turških provincijah. Pri taci okolinostih bode s časom „bolni mož“ udušen še predno morda sapa od severa potegne.

Na Ogerskem je bil nadvojvoda Jožef namenjen za deželnega komandanta. Zabranila pa je imenovanje dunajska dvorna stranka, kteri torej tudi ni do tega, da bi magjarsko drevo do neba zrastle in torej želi poveljnika, ki bo lagljo ostreje postopal nego ud carske rodovine. Tako poroča „Osten“.

Iz Bolgarskega se piše, da se zopet zbirajo uporniki. Znan vodnik Hagj Dimitri se je iz gor prikazal s svojim krdelom pri Gabrovem. Turki so hitro tjekaj položili zdatno vojsko.

Španska vlada se je obrnila do zapadnih vlad naj posredujejo, da ostane Amerika glede upora na Kubi neutralna. Pač težko, da bi se dali Amerikanci odločeno pot od trhle evropske diplomacije preprezati.

Oznanilo!

Velika zaloga

manufakturnega blaga

in sicer

blaga za obleko, platna, bombaža (pavole), izdelanega perila za gospode in gospé, svilnatih in tkanih jopic, kakor tudi plašci za dež iz

konkursne mase

kupčijske hiše **E. & P. na Dunaji** se tukaj na drobno in debelo

prodaja mnogo ceneje, kakor je blago izdelovalce stalo.

Prodaja se začne **1. julija** in se bo prodajalo

le nekoliko dni

samo in edino v gospodskih ulicah št. 113 nasproti kavarni g. Pichsa. P. n. občinstvu priporočamo, naj si pod tako ugodnimi pogoji nakupi tu imenovanega blaga.

Cena:

Različno platno po	5 gl. in draže.
Blago za obleke vsake baže, vatel po	10 kr. „ „
Chiffons, Foile forte, Chambridge, Mollinos, vatel po	14 kr. „ „
1/2 tucenta roboev iz pravega platna po	1 gl. „ „
Tkanina, vatel po	18 kr. „ „
Battist in Jaconates, vatel po	25 kr. „ „
Percailins (tiskan), vatel po	20 kr. „ „

Žensko perilo, namreč:

srajce, gladke, izšite, umišljene, spodnje obleke obrobline in neobrobline, Corsettes (jopiči), najlepše okinčani, neizmerno po ceni, srajce za moške, bele in pisane 9/4 velike rute za ogrinanje po 80 kr. in draže. 1 volnata jopica 2 gl. 50 kr. „ „ Ženska oblačila, plašci za dež, svilnate mantilje, dolgi šali s tkaninami po najnižji ceni, potem: bombažasto in volnato blago za hlače, suknje na izbiranje prav po nizki ceni.

Prodajalnica je

samo v gospodskih ulicah št. 113, nasproti Pichsovi kavarni.

V Mariboru 1. julija 1869.

Schneiderjeva in Bettelheimova prodajalnica dunajskega blaga.